

ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Максютов Андрій Олексійович

ORCID ID: 0000-0002-5486-634X

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри географії та методики її навчання

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Україна

На сучасному етапі розвитку вітчизняної освітньої системи існує невідповідність проблем практичної діяльності позашкільних закладів і їх науково-теоретичного обґрунтування та забезпечення. Концепція позашкільної освіти та виховання [2] є важливим кроком та спробою наукового осмислення розвитку позашкільної освіти і фактично відкриттям простору для становлення відносно нової галузі педагогічної науки – позашкільної педагогіки. Отже, виходячи з актуальності даної теми, мета нашої роботи полягає в тому, щоб розкрити суть позашкільної освіти та дослідити форми і методи роботи позашкільних закладів освіти, а також визначити конкретні заходи роботи у вище згаданих освітніх установах.

Позашкільна освіта – процес безперервний, який не має фіксованих термінів завершення і послідовно переходить у своєму розвитку від створення сприятливих умов для творчої діяльності дітей та підлітків, до забезпечення їх співробітництва у творчому процесі та самостійної творчості, яка і формує потребу особистості у подальшому сприйнятті світу. Особливість позашкільного освіти полягає у проектуванні таких педагогічних методик та технологій, що могли б якнайповніше допомогти дітям зорієнтуватися і самореалізуватися у складній багатогранній соціокультурній ситуації [1].

Позашкільна освіта здійснюється в закладах, які покликані сприяти соціальній адаптації особистості у реальному житті, у відкритій системі соціалізації, і розглядається як найбільш демократичний та гнучкий засіб залучення сім'ї до співпраці у вихованні і розвитку дітей і підлітків. Вона передбачає самостійний вибір і використання її суб'єктами доступних для сприйняття різноманітних форм і методів навчально-виховного процесу:

визначення форм і методик навчання і виховання, тематики наукових досліджень, навчально-виховних курсів та спецкурсів і послідовність їх опанування з урахуванням вікових особливостей, здібностей та інтелектуальних можливостей особистості. Система позашкільної освіти базується на історично обумовлених традиціях виховання особистості, створених представниками різних національних спільнот: суспільних та родинних цінностях: ідеях, поглядах, переконаннях, ідеалах і реалізується позашкільними закладами освіти, іншими закладами освіти у позаурочний час, дитячими, молодіжними організаціями, творчими дитячими та молодіжними об'єднаннями за місцем проживання.

Метою позашкільної освіти є створення умов для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку дітей і учнівської молоді у вільний від навчання час. Організація позашкільної діяльності дітей та учнівської молоді є одним з результатів підвищення якості надання освітніх послуг молодим громадянам України. Реалізація успішної системи позашкільної освіти можлива лише за умов реалізації наступних завдань: формування суспільно-громадського досвіду особистості; розвитку, стимулювання та реалізації її духовного і творчого потенціалу; створення системи пошуку, розвитку і підтримки юних талантів і обдаровань для формування національної свідомості засобами еколого-натуралістичного виховання; залучення до особистісно значущих соціокультурних цінностей, потреба у яких не забезпечується системою базової освіти; задоволення її потреб у професійному самовизначенні; забезпечення соціально-педагогічного захисту неповнолітніх та організації їх дозвілля;

Поряд із завданнями нами були встановлені принципи позашкільної освіти, головними з них є:

- Гуманізація, що визначає пріоритети завдань творчої самореалізації особистості, її виховання, створення умов для вияву обдарованості і талантів дітей.

- Єдність загальнолюдських і національних цінностей, що забезпечує у змісті навчально-виховного процесу органічний зв'язок і духовну єдність

української національної культури з культурою народів світу; розвиток культури всіх національних меншин, що проживають на території України.

- Демократизація, що передбачає автономію (самостійність) позашкільних закладів освіти різних типів та форм власності, інших центрів позашкільної освіти у вирішенні основних питань змісту їх діяльності.

- Науковість і системність, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для розширення і послаблення засобами освіти вагомих для кожної особистості, що навчається, об'єктивних законів, обґрунтованих понять і способів практичних дій в їх майбутній трудовій діяльності.

- Багатоукладність та варіативність, що передбачає можливість широкого вибору змісту, форми і засобів освіти та виховання у вільний від навчання час.

- Добровільність та доступність, що передбачає право вибору та доступність у забезпеченні потреб абсолютності у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні здобуті додаткових знань, умінь та навичок.

- Самостійність і активність особистості, що полягає у забезпеченні атмосфери, яка сприяє виявленню, розвитку та реалізації учнями пізнавальної самостійності, творчої активності тощо [3].

Висновки. Політичні, соціальні й економічні перетворення в Україні зумовлюють важливість більш ефективної організації освітнього простору у закладах позашкільної освіти. Сучасний стан педагогічної науки вимагає розглядати цей процес не лише в контексті гуманізації освіти, виховання та розвитку творчої особистості, її соціалізації, а й перегляду теоретико-методологічних основ позашкільної освіти, розроблення й практичного впровадження новітніх освітніх і розвивальних технологій.

Список використаних джерел:

1. Ковбасенко Л. Організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу // Шкільний світ. – 2003. – № 22-24 (198-200). – С. 2.
2. Концепція позашкільної освіти й виховання // Інформ. зб. М-ва освіти України. – 1996. – № 7. – С. 22-32.
3. Закон України про позашкільну освіту // Освіта України: Нормат.-прав. док. – К.: Міленіум, 2001. – С. 229-250.